

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту організацій та ЗЕД

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Кузнецова І. О.

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 201_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 073 "Менеджмент"
за магістерською програмою професійного спрямування
"Менеджмент організацій"
на тему: «Формування конкурентних переваг підприємства»

Виконавець:
студент центру заочної форми навчання

Логачов В. Б. _____
(підпис)

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент

Карпенко Ю. В. _____
(підпис)

АНОТАЦІЯ

Логачова В. Б., «Формування конкурентних переваг підприємства»,

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 073 "Менеджмент" за магістерською програмою «Менеджмент організацій»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – ТОВ «Інфопульс Україна».

У роботі розглядаються теоретичні основи формування конкурентних переваг підприємства, зокрема види конкурентних переваг підприємства та методи оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Проаналізовано основні тенденції розвитку українського ІТ – ринку, оцінено конкурентоспроможність ТОВ «Інфопульс Україна» на ринку.

Запропоновано заходи щодо укріплення конкурентної позиції ТОВ «Інфопульс Україна» та оцінено їх ефективність.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, види конкуренції, конкурентні переваги.

ANNOTATION

by Logachov V., «Formation of competitive advantages of the enterprise»,

thesis for Master degree

in specialty 073 «Management » under the program «Management of Organizations»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

This thesis consists of three chapters. Object of study LLC «Infopulse Ukraine».

Diploma thesis deals with theoretical aspects of and methods of assessing the competitiveness of enterprises, as well as the essence of theoretical basis for the formation of competitive advantages of the enterprise, in particular the types of competitive advantages of the enterprise and methods of assessing the competitiveness of the enterprise.

The main tendencies of development of the Ukrainian IT market are analyzed, the competitiveness of LLC "Infopulse Ukraine" in the market is estimated.

The measures to strengthen the competitive position of LLC "Infopulse Ukraine" were proposed and their efficiency was assessed.

Keywords: competition, competitiveness, types of competition, competitive advantages.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА	4
1.1. Сутність понять "конкурентоспроможність" та "конкурентні переваги" підприємства	4
1.2. Види конкурентних переваг підприємства	10
1.3. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТОВ «ІНФОПУЛЬС УКРАЇНА»	25
2.1. Аналіз основних тенденцій розвитку українського ІТ – ринку	25
2.2. Загальна характеристика та аналіз фінансового стану ТОВ «Інфопульс Україна»	37
2.3. Оцінка конкурентоспроможності ТОВ «Інфопульс Україна» на ІТ – ринку	44
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО УКРІПЛЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ТОВ «ІНФОПУЛЬС УКРАЇНА»	52
3.1. Обґрунтування заходів щодо укріплення конкурентної позиції ТОВ «Інфопульс Україна»	52
3.2. Розрахунок інноваційного проекту розробки програмного забезпечення з автоматизації ведення фінансового обліку та звітності та відкриття центру навчання роботі з новим продуктом	58
3.3. Оцінка конкурентоспроможності ТОВ «Інфопульс Україна» після пропонованих заходів	79
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86
Додаток	93

ВСТУП

В умовах мінливого зовнішнього середовища, що характеризується зростанням вимог з боку покупців та загостренням конкуренції, багато вітчизняних підприємств зазнають збитків. Для того, щоб утриматися на ринку суб'єкти господарювання повинні прикладати зусиль щодо удосконалення процесу управління діяльністю. Посісти бажане місце на ринку можливе лише шляхом створення і реалізації ефективної конкурентної стратегії, спрямованої на досягнення цілей, встановлених перед підприємством. Обґрунтована, виважена стратегія в ринковій системі господарювання є першим кроком до стабільного існування підприємства на ринку. Все вищенаведене підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

Аспекти формування конкурентних переваг підприємства є питанням, дослідженням якого займаються провідні вітчизняні та закордонні науковці. Так, конкурентоспроможність та конкурентні переваги були розглянуті в працях таких науковців як: Азоев Г. Л., Ансофф И., Гальчинський А.С., Портер М., Менар К., Юданов А. Ю. та інших. На основні положення наукових робіт даних авторів ми й спиралися в процесі виконання магістерської дипломної роботи. В них докладно розглянуто сутність поняття "конкурентоспроможність" та запропоновано різноманітні методи її оцінки. Проте у науковій літературі на сьогодні відсутні дослідження особливостей формування конкурентної позиції підприємств ІТ – галузі.

Метою роботи є дослідження теоретичних основ формування конкурентної позиції підприємства та застосування отриманих знань для укріплення конкурентної позиції ТОВ «Інфопульс Україна». Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання:

- Розглянути сутність та види конкурентних переваг підприємства;
- Проаналізувати основні тенденції розвитку українського ІТ – ринку;
- Проаналізувати конкурентну позицію підприємства на ІТ – ринку та розробити пропозиції щодо її укріплення.

Об'єктом дослідження є підприємств ІТ – галузі ТОВ «Інфопульс Україна».

Предметом дослідження є процес формування конкурентних переваг підприємства.

Методи досліджень, використані в магістерській роботі, включають: модель п'яти конкурентних сил М. Портера; методику оцінки конкурентоспроможності підприємства, методику фінансово-економічного аналізу, адитивну прогнозну модель, методика розробки сітьового графіку.

Інформаційну базу дослідження становлять дані фінансово-господарської діяльності ТОВ «Інфопульс Україна». Основні положення дослідження базуються на законодавчих актах та нормативних документах України, критичному аналізу сучасних праць вітчизняних та зарубіжних авторів.

Наукова новизна: дістало подальшого розвитку методичний підхід щодо укріплення конкурентної позиції підприємства на ринку, в якому порівняно із сучасними запропоновано формування заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства з урахуванням найвпливовішої конкурентної сили.

Апробація положень магістерської роботи відбулася на конференції «Prospects of World Science» у Чехії, в серпні 2017 року. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези: к.е.н., доцент Карпенко Ю.В., магістрант Логачов В.Б. «Конкурентні переваги підприємства: сутність та основні фактори впливу на процес формування».

Висновки до третього розділу.

1. Логічна схема дій з укріплення конкурентної позиції підприємства на ринку ґрунтується на даних результатів оцінки його конкурентоспроможності, а також аналізу ринку у відповідності до моделі конкурентних сил М. Портера. Вона припускає наступну послідовність дій: визначення фактичного та бажаного показника конкурентоспроможності підприємства, визначення найбільш впливової конкурентної сили, розробка плану заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства з урахуванням найвпливовішої конкурентної сили, розрахунок ефективності запропонованих заходів та їх достатність для досягнення бажаного показника конкурентоспроможності підприємства, затвердження запропонованих заходів.

2. За результатами побудови деревоподібної діаграми плану заходів з підвищення конкурентоспроможності підприємства та їх критичного аналізу обрано напрямок розвитку "Автоматизація ведення фінансового обліку та звітності", що припускає створення масового (пакетного) продукту та відкриття тренінгового центру для клієнтів – користувачів. Оцінка інвестиційної привабливості проекту вказує на доцільність його реалізації (ЧПД = 1131,4 тис. грн., індекс доходності = 2,179, термін окупності інвестицій = 0,92 року), а результати побудови сітьового графіку – на відносно невеликі витрати часу на впровадження проекту (4,31 міс.). Запропоновані заходи дозволили Inforpulse за рейтингом зайняти 2 місце, випередивши більшість компаній - конкурентів. Це свідчить про суттєве укріплення конкурентних позицій та посилення його конкурентоспроможності на ринку розробників програмного забезпечення.

ВИСНОВКИ

1. За результатами аналізу наукових джерел нами з'ясовано, що єдиний погляд науковців на поняття конкурентних переваг підприємства на сьогодні відсутній. Узагальнюючі визначення авторів, запропоновано трактувати конкурентну перевагу як краще у порівнянні з конкурентами положення підприємства в економічній, управлінській та/або технічній діяльності, пов'язане з НДДКР, виробництвом і продажем продукції, а також сервісним обслуговуванням. Вивчення класифікаційних підходів до конкурентних переваг дозволило встановити, що найбільш представленою у науковій літературі є класифікація за ознаками: змістовне наповнення та джерела їх виникнення.

2. Результати аналізу ІТ – ринку України дозволили встановити, що основними тенденціями його розвитку є наступні: зростання послуг ІТ – аутсорсінгу (на 2017 рік є найбільш розвиненою сферою в порівнянні з іншими сегментами), незмінна частка використання ІКТ підприємствами України, групування великих ІТ – компаній у шести великих містах України, зростання найкрупніших компаній в ІТ – галузі за кількістю співробітників, збільшення потреби ІТ – компаній у досвідченому персоналі. Також нами встановлено, що не зважаючи на те, що споживачами продукту є широке коло вітчизняних та зарубіжних підприємств, а попит на послуги ІТ - ринку зростає як в Україні, так і за кордоном, зменшуючи конкурентну силу покупців, у відповідності до моделі п'яти сил конкуренції М. Портера рівень впливу покупців на українському ІТ - ринку є найзначнішим.

3. Аналіз конкурентної позиції підприємства свідчить, що серед найближчих конкурентів воно займає третє місце, що створює необхідність пошуку слабких сторін у діяльності підприємства та розробки методів щодо їх мінімізації або усунення. Нами запропоновано логічну схему дій з укріплення конкурентної позиції підприємства на ринку, що ґрунтується на даних результатів оцінки його конкурентоспроможності, а також аналізу ринку у відповідності до моделі конкурентних сил М. Портера. Вона припускає

наступну послідовність дій: визначення фактичного та бажаного показника конкурентоспроможності підприємства, визначення найбільш впливової конкурентної сили, розробку плану заходів щодо посилення конкурентної позиції підприємства з урахуванням найвпливовішої конкурентної сили, розрахунок ефективності запропонованих заходів та їх достатності для досягнення бажаного показника конкурентоспроможності підприємства, затвердження запропонованих заходів.

За результатами побудови деревоподібної діаграми плану заходів з посилення конкурентної позиції підприємства та їх критичного аналізу обрано напрямок розвитку "Автоматизація ведення фінансового обліку та звітності", що припускає створення пакетного продукту та відкриття тренінгового центру для клієнтів – користувачів. Запропоновані заходи дозволили підприємству укріпити власну конкурентну позицію, випередивши більшість компаній – конкурентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хайек Ф. А. Конкуренція, як процедура відкриття / Ф. А. Хайек // Світова економіка і міжнародні відносини. - 2010. - № 12. - С. 5-15.
2. Ожегов С. І. Словник російської мови: Близько 53 000 сл. / С. І. Ожегов; під заг. ред. Л. І. Скворцов. - М.: ОНІКС 21 століття: Мир і Освіта, 2005. - 895 с.
3. Азоев Г. Л. Конкуренція: аналіз, стратегія і практика / Г. Л. Азоев. - М.: Центр економіки і маркетингу, 1996. - 208 с.
4. Борисюк І. О. Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства / І. О. Борисюк // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. — К., 2012. — Вип. 33. — С. 14-19.
5. Голубко Є. В. Суть та зміст конкурентоспроможності підприємства / Є. В. Голубко // Вісник Національний техн. ун-т «Харківський політехнічний інститут». — Х., 2015. — Вип. 62: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. — С. 28-33.
6. Гринів Л. В. Оцінка підвищення конкурентоспроможності підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка і управління підприємствами» / Л. В. Гринів; Нац. ун-т харч. технологій. – К., 2011. – С. 5.
7. Наєнко М. Г. Стратегія підприємства: підручник / М. Г. Наєнко. – Тернопіль: Економічна думка. – 2013. – 390 с.
8. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації: [монографія] / [Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк, Я. В. Белінська та ін.; [за ред. Я. А. Жаліла]. – К.: НІСД, 2015. – 388 с.
9. Портер Е. Майкл. Конкурентна стратегія: методика аналізу галузей і конкурентів / Майкл Е. Портер; пер. з англ. І. Минервин. - М.: Альпіна Бізнес Букс, 2010. - 454 с.

10. Васьковська К. Щодо питання про фактори конкурентоспроможності діяльності промислового підприємства / К. Васьковська // Механізми реалізації стратегії розвитку національної економіки. — Т., 2011. — С. 127-128.

11. Харченко Т. Б. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств як засіб ринкового реформування економіки / Т. Б. Харченко // АПЕ. – 2013. – № 2. – С. 70-73.

12. Шумпетер Й. «Бізнес-цикли: теоретичний, історичний і статистичний аналіз капіталістичного процесу», в 2-х тт. (англ. Business Cycles: a Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process, 1939); Том II Digital Book Index.

13. Лозова Г. М. Інституційні аспекти створення ефективного конкурентного середовища в Україні / Г. М. Лозова // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 5. – С. 117-121.

14. Ансофф І., Макдоннелл Е. Дж. Нова корпоративна стратегія: пров. з англ. / Ансофф І., Макдоннелл Е. Дж. - СПб.: Питер Ком, 1999. - 416 с.

15. Азоев Г. Л. Конкурентні переваги фірми / Г. Л. Азоев, А. П. Челенков. - М.: Новини, 2014. - 267 с.

16. Гальчинський А. С. Трансринкові трансформації / А. С. Гальчинський // Економічна теорія. - 2007. - № 1. - С. 3.

17. Маренич А. Управління конкурентоспроможністю підприємства / А. Маренич, І. Астахова // Бізнес-Інформ. - 2015. - № 5 - С. 23-27.

18. Використання теорії ігор в практиці управління [Електронний ресурс] / Р. Фелькер // Проблеми теорії і практики управління. - Режим доступу: http://www.cfin.ru/management/game_theory.shtml/

19. Ахматова М., Попов Є. Теоретичні моделі конкурентоспроможності // Маркетинг. - 2013. - №4 (71). - С. 25-38.

20. Скудар Г. М. Управління конкурентоспроможністю великого АТ: проблеми та рішення / Г. М. Скудар. - К.: Наук. думка, 2014. - 496 с.

21. Арнаут І. П. Дослідження підходів щодо дефініції конкурентоспроможності підприємства / І. П. Арнаут // Інноваційна економіка. – 2012. – № 3. – С. 111-114.
22. Завьялов П. С. Маркетинг у схемах, рисунках, таблицях / П. С. Завьялов. – М.: ИНФРА-М, 2014. – 496 с.
23. Макаренко П. М. Економічна теорія – політекономічний контекст: навч. посіб. / П. М. Макаренко, Л. Ю. Мельник, А. П. Макаренко, Л. Л. Мельник. – [2-ге вид., доп.]. – Полтава, 2010. – 211 с.
24. Менеджмент: навч. посіб. / [І. О. Александров та ін.; за заг. ред. І. О. Александрова, К. І. Ткача]. – О.: Астропринт, 2015. – 388 с.
25. Porter M. E. Competitive Advantage of Nations / M. E. Porter. – New York: Free Press, 1990. – 426 с.
26. Пітель Н. Я. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. Я. Пітель, Л. П. Альошкіна, Л. М. – Умань: Сочінський [вид.], 2012. – 266 с.
27. Кеннеді Д. Жорсткий менеджмент. Примусьте людей працювати на результат / Д. Кеннеді; [Пер. з англ. Д. Глоба-Михайленко]. - К.: Ніка-Центр: Ельга; М.: Паблішер, 2016. - 287 с.
28. Азоев Г. Л. Конкурентні переваги фірми / Г. Л. Азоев, А. П. Челенков. - М.: Новини, 2000. - 255 с.
29. Ковальов Є. В. Принципи менеджменту: навч. посіб. / Є. В. Ковальов. – Х.: ХНУВС, 2012. – 99 с.
30. Карліна Т. Структура організації і конкурентні переваги / Т. Карліна // Проблеми теорії і практики управління. - 2012. - № 6. - С. 76-84.
31. Максименко А. І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка: навч. посіб. / І. А. Максименко, Н. П. Мацелюх, І. М. Бурдейний, К. М. Кукушкін, Д. Я. Кушнір. – Чернівці: Прут, 2011. – 404 с.
32. Портер Майкл Е. Конкуренція: Пер. з англ. - М.: Видавничий дім «Вільямс», 2005. - 608 с.

33. Фатхутдінов Р. А. Управління конкурентоспроможністю організації. Навчальний посібник. / М.: Вид-во Ексмо. - 2004. - 544 с., С. 205-210.
34. Азоев Г. Л., Челенков А. П. Конкурентні переваги фірми. - М.: ВАТ "Друкарня Новини". - 2000. - 255 с., С. 50.
35. Гаврилюк С. П. Конкурентні переваги як основа розробки стратегії туристських підприємств / С. П. Гаврилюк // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2001. – №4. – С. 76-80.
36. Павлова В. А. Конкурентоспроможність підприємства: управління, оцінка, стратегія: [монографія] / В. А. Павлова, О. В. Кузьменко, В. М. Орлова, Г. А. Рижкова. – Д.: Дніпропетр. ун-т економіки та права ім. А. Нобеля, 2011. – 350 с.
37. Клименко С. М. Управління конкурентоспроможністю підприємства / С. М. Клименко, О. С. Дуброва, Д. О. Барабась – К.: КНЕУ, 2006. – 527 с.
38. Балабанова Л. В., Холод В. В., Балабанова І. В. Маркетинг підприємства. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 612 с.
39. Оснач О. Ф. Промисловий маркетинг: підручник / О. Ф. Оснач, В. П. Пилипчук, Л. П. Коваленко. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 365 с.
40. Методи управління конкурентоспроможністю японських виробників: Монографія. Такамацу К.– К.: Бліц – Інформ, 2009. – 123 с.
41. Газіна Л. І. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємств / Л. І. Газіна, П. В. Брінь // Вісник нац. техн. ун-ту "ХПІ": зб. наук. пр. темат. вип.: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків: НТУ "ХПІ". – 2012. – № 56 (962). – С. 28-32.
42. Савчук В. І. Системи управління конкурентоспроможністю: підручник / В. І. Савчук, Д. А. Корж. – Х.: Основа, 2008. – 547 с.
43. Ревуцька Л. Є. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства / Л. Є. Ревуцька // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2015. - № 4. - С. 202-205.
44. Довбуш Р. А. Управління конкурентоспроможністю підприємств: підручник / Р. А. Довбуш, А. Л. Зозуля – Х.: Основа, 2011. – 234 с.

45. Рибницький Д. О. Сучасні підходи до оцінювання конкурентоспроможності підприємства / Д. О. Рибницький, Т. А. Городня // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Випуск 20.9. – С. 227-230.

46. Розкладай М. Управління конкурентоспроможністю, як запорука успішного функціонування підприємств на мікрорівні / М. Розкладай // Теоретико-методологічні і науково-практичні засади інвестиційного, фінансового та облікового забезпечення розвитку економіки. — Кам'янець-Подільський, 2011. — Ч. 1. — С. 159-161.

47. Костюк Л. А. Теоретичні та методичні засади оцінки конкурентоспроможності / Л. А. Костюк // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. – 2012. – Випуск 2. – С. 22-30.

48. Герасимчук В. Г. Маркетинг: теорія і практика: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1994. – 327 с.

49. Нємцов В. Д., Довгань Л. Є. Стратегічне управління. - М.: Фінанси і статистика. 2002. - 286 с.

50. Бойчик І. М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2002. – 408 с.

51. Економіка підприємства: підручник / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.

52. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

53. WTO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wto.org/>

54. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245427423/

55. Gartner // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gartner.com/technology/home.jsp/>

56. Офіційний сайт FINANCE.UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/397906/popry-vsi-buri-chomu-it-sektor-pretenduye-na-rol-flagmana-ukrayinskoji-ekonomiky/>

57. The World Economic Forum The Global Information Technology Report 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_IT_Report_2015.pdf/

58. The World Economic Forum The Global Information Technology Report 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/GITR2016/WEF_GITR_Full_Report.pdf/

59. Попри всі бурі: чому ІТ-сектор претендує на роль флагамена української економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/397906/popry-vsi-buri-chomu-it-sektor-pretenduye-na-rol-flagmana-ukrayinskoji-ekonomiky/>

60. Яким буде 2017 рік для ІТ-аутсорсингу в Україні - прогнози топ-менеджерів провідних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biz.nv.ua/publications/kakim-budet-2017-god-dlja-it-autsorsinga-v-ukraine-prognozy-top-menedzherov-vedushchih-kompanij-462548.html/>

61. The 2017 Global Outsourcing 100 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iaop.org/Content/19/165/4701/>

62. Український ІТ-ринок: підсумки 2016 і перспективи 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dou.ua/lenta/articles/2016-summary/>

63. Українські ІТ-фахівці масово покидають країну <http://dengi.ua/career/298947-Ukrainskie-IT-specialisty-massovo-pokidajut-stranu/>

64. Global Services Location Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.atkearney.com/strategy-and-top-line-transformation/article?/a/2016-global-services-location-index/>

65. IDC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://idcukraine.com/ru/>

66. ТОВ «Інфопульс Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua-region.info/30522902/>

67. Infopulse [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.infopulse.com/>

68. EDB buys 60% stake in Infopulse Ukraina [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.finextra.com/news/fullstory.aspx?newsitemid=16442/>
69. EDB ErgoGroup ASA changes name to EVRY ASA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.evry.com/en/news/press-releases/edb-ergogroup-asa-changes-name-to-evry-asa-1605495/>
70. ТОП-25 найбільших ІТ-компаній України // Dou [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jobs.dou.ua/top25/>
71. GlobalLogic – ХТО МИ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globallogic.com/ua/who-we-are/>
72. Ciklum – ABOUT US [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ciklum.com/about-ciklum/>
73. NIX Solutions Ltd. - ЖИЗНЬ NIX SOLUTIONS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nixsolutions.com/ru/blog/nixsolutions-life/>
74. Netcracker – ABOUT [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.netcracker.com/company/about-netcracker.html/>
75. DataArt – О DATAART [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dataart.ua/company/>